

MALİYET-SATIŞ ve KÂR-ZARAR HESAPLARI

Birim malın satışındaki para miktarına “**fiyat**” denir. Fiyat, ticaret hayatında çeşitli şekillerde karşımıza çıkar: Alış fiyatı, maliyet fiyatı, satış fiyatı,... gibi.

Mal alınırken satıcıya ödenen fiyata “**alış fiyatı**” denir. Mal satılınca kadar değişik masraflar yapılır(taşıma, gümrük, sigorta,...gibi). Bu masrafların, alış fiyatı üzerine eklenmesiyle bulunan fiyata “**maliyet (maloluş) fiyatı**” denir.

Eğer bir mal, maliyet fiyatının üzerinde bir fiyatla satılmışsa, bu satışta kâr söz konusudur. Eğer mal, maliyet fiyatının altında bir fiyatla satılmışsa, bu satışta da zarar söz konusudur. Buradan anlaşılacağı gibi: Kârlı bir satışta maliyet fiyatı ile kâr tutarı toplanarak satış fiyatı belirlenir. Zararlı bir satışta ise maliyet fiyatından zarar tutarı çıkarılarak satış fiyatı belirlenir. Dolayısıyla diyebiliriz ki; kârlı bir satışta satış fiyatı maliyet fiyatından büyüktür, zararlı bir satışta ise satış fiyatı maliyet fiyatından küçüktür.

Uygulamada satış fiyatı ile maliyet fiyatı arasındaki farka “**net kâr**”, satış fiyatı ile alış fiyatı arasındaki farka ise “**brüt kâr**” denir.

Kâr veya zarar, maliyet veya satış fiyatının yüzdesi olarak verilir. Yani, kârın veya zararın hesaplanmasında, maliyet fiyatı veya satış fiyatı esas alınabilir.

ÇÖZÜMLÜ SORULAR:

1) Satış fiyatı üzerinden %20 kârla 180 000 TL’ye satılan malın maliyet fiyatı nedir?

çözüm:

1.yol: S.F üzerinden %20 kârla satılan malın M.F: $180000 - 180000 \frac{20}{100} = 144000$ TL olarak bulunur.

2.yol:

$$\begin{array}{ccc}
 \text{S.F} & \text{Kâr} & \text{M.F} \\
 100 \text{ TL} & \leftarrow - 20 \text{ TL} \rightarrow & 80 \text{ TL ise} \\
 180\,000 \text{ TL} & \leftarrow \quad \quad \quad \rightarrow & x \text{ TL'dir.} \\
 \hline
 & \text{D.O.} &
 \end{array}$$

$$100 \cdot x = 80 \cdot 180000 \Rightarrow x = \frac{80 \cdot 180000}{100} = 144000 \text{ TL bulunur.}$$

2) Bir mal, 2500 TL zararla 22500 TL'ye satılmıştır. Maliyet üzerinden % kaç zararla satış yapılmıştır?

çözüm:

$$M.F = S.F + \text{Zarar} \Rightarrow M.F = 22500 + 2500 = 25000 \text{ TL}$$

$$\begin{array}{ccc} \text{M.F} & & \text{Zarar} \\ 25000 \text{ TL'de} & \swarrow \searrow & 2500 \text{ TL ise} \\ 100 \text{ TL'de} & \swarrow \searrow & x \text{ TL'dir.} \\ \hline & \text{D.O.} & \end{array}$$

$$100.2500 = 25000.x \Rightarrow x = \frac{100.2500}{25000} = 10, \text{ yani } \%10 \text{ zararla satış yapıldığı bulunur.}$$

3) Maliyet fiyatı 5200 TL olan mal, 6500 TL'ye satılmıştır. Satış üzerinden % kaç kâr yapılmıştır?

çözüm:

$$\text{Kâr} = S.F - M.F \Rightarrow \text{Kâr} = 6500 - 5200 = 1300 \text{ TL'dir.}$$

$$\begin{array}{ccc} 6500 \text{ TL'de} & \swarrow \searrow & 1300 \text{ TL kâr var ise} \\ 100 \text{ TL'de} & \swarrow \searrow & x \text{ TL kâr vardır.} \\ \hline & \text{D.O.} & \end{array}$$

$$6500.x = 1300.100 \Rightarrow x = \frac{1300.100}{6500} = 20 \text{ 'dir, yani satış fiyatı üzerinden } \%20$$

kâr yapılmıştır.

3.2.İNDİRİMLİ SATIŞLAR:

Satıcı, satışı hızlandırıp daha çok gelir elde etmek veya elindeki malların kalması durumunda kendisinin zarara girmesi söz konusu ise, bu zarardan kurtulmak için malın etiket fiyatı(veya satış fiyatı) üzerinden indirim yapabilir. Bu şekilde yapılan satışlara “indirimli satışlar” denir.

3.3.ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER:

1) %20 indirimle 600 TL'ye satılan malın etiket fiyatı kaç TL'dir?

çözüm:

1.yol:

Malın etiket fiyatı: x TL olsun.

$$\%20 \text{ indirimli S.F: } x - x \cdot \frac{20}{100} = 600 \Rightarrow \frac{80x}{100} = 600$$

$$\Rightarrow 80 \cdot x = 600 \cdot 100$$

$$\Rightarrow x = \frac{600 \cdot 100}{80} = 750 \text{ TL bulunur.}$$

2.yol:

$$\begin{array}{ccc} \text{S.F} & \text{İndirim} & \text{İnd.S.F} \\ 100 \text{ TL} & - 20 \text{ TL} & = 80 \text{ TL oluyor} \\ x \text{ TL iken} & & \rightarrow 600 \text{ TL olur.} \end{array}$$

D.O.

$$80 \cdot x = 600 \cdot 100 \Rightarrow x = \frac{600 \cdot 100}{80} = 750 \text{ TL bulunur.}$$

2) Etiket fiyatı 4000 TL olan mal 3200 TL'ye satılıyor. Buna göre satıcı etiket fiyatı üzerinden % kaç indirim yapmıştır?

çözüm:

$$\text{İndirim Tutarı} = \text{E.F} - \text{İnd. S.F}$$

$$= 4000 - 3200 = 800 \text{ TL}$$

$$\begin{array}{ccc} 4000 \text{ TL'de} & \leftarrow \rightarrow & 800 \text{ TL indirim varsa} \\ 100 \text{ TL'de} & \leftarrow \rightarrow & x \text{ TL indirim vardır.} \end{array}$$

D.O.

$$4000 \cdot x = 800 \cdot 100 \Rightarrow x = \frac{800 \cdot 100}{4000} = 20, \text{ yani } \%20 \text{ indirim yapılmıştır.}$$

3) %60 kâr ölçüsüyle satış fiyatlarını belirleyen bir esnaf, peşin ödemelerde %20 indirim uyguluyor. Buna göre bu esnaf, peşin ödeme yapan müşterilerden % kaç kâr elde ediyordu?

çözüm: Malın M.F: 100 TL olsun.

$$\text{Normal müşteriye S.F: } 100 + 100 \cdot \frac{60}{100} = 100 + 60 = 160 \text{ TL}$$

$$\text{Peşin ödeme yapan müşteriye S.F: } 160 - 160 \cdot \frac{20}{100} = 160 - 32 = 128 \text{ TL}$$

Maliyet fiyatı 100 TL olan malı, peşin ödeme yapan müşteriye 128 TL'ye satan esnaf, peşin ödeme yapan müşterilerden

$$128-100=28 \text{ TL}$$

kâr elde ediyordur. O halde yapılan kâr %28'dir.